

O Franku Wollmanu

Hana Hóšková in Anna Zelenková, ur. *Slavista Frank Wollman v kontextu literatúry a folkloru*. I-II.

Bratislava-Bрно: Ústav etnologie SAV, Slavistická společnost Franka Wollmana v Brně, Česká asociace slavistů, Slavistický ústav Jana Stanislava SAV, 2006.

Alenka Jensterle-Doležal

Ústav slavistických studií a východoevropských studií Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, nám. Jana Palacha 2, CZ-11638 Praha 1
dolezalova@volny.cz

Zbornik v dveh delih, posvečen velikemu slavistu Franku Wollmanu (1888–1969), je zanimiv za evropsko znanstveno sredino pa tudi za slovenske znanstvenike, saj je Frank Wollman, začetnik praško-brnske komparativistično-genološke šole, ki je deloval na univerzah v Bratislavi, Brnu in Pragi, spet tudi s slovensko znanostjo. Vse premalo se poudarja, da je prav Frank Wollman v okviru svojih raziskav južnoslovanske dramatike napisal prvi moderni pregled slovenske drame (*Slovenské drama*, Bratislava, 1925), ki je izšel v slovenskem prevodu na žalost šele v 21. stoletju (*Slovenska dramatika*. Prev. Adrijan Lah. Ljubljana: Slovenski gledališki muzej, 2004).

Prispevki v zborniku v razpetosti Wollmanovega svetovljanskega znanstvenega obzorja in intelektualne širine poudarjajo predvsem njegovo folkloristično in komparativistično vlogo v kontekstu literarne zgodovine. Publikacija je izšla na podlagi prezentacije projekta o slovaških narodnih pravljicah in strokovnega seminarja z mednarodno udeležbo, ki je potekal v Češkem centru v Bratislavi (31. 5. 2005) in je sledil zaključku wollmanovskega projekta Slovenské ľudové rozprávky (Slovaške ljudske pravljice). Projekt iz let 1928–1947 je med folkloristi znan kot »wollmanovska zbirateljska akcija«, katerega gradivo je čakalo na tisk cela desetletja (prvi zvezek je bil izdan leta 1993, drugi zvezek 2001 in tretji zvezek leta 2004).

Uvodni del zbornika sestavlja poseben, samostojen zvezek – prispevek Anne Zelenkove, ki poleg življenjepisnega pregleda prinaša tudi podrobno osebno in predmetno bibliografijo Franka Wollmana.

V drugem zvezku zbornika znanstveniki z različnih zornih kotov osvetlijo njegovo delo. Slavomir Wollman, sin Franka Wollmana v prispevku »Laudatio. 77 let poti na vrh tematologije« prikaže zapletene okoliščine vznika zbirateljske akcije kot tudi kasnejših peripetij, ki so spremljale izdajo celotnega gradiva tega dragocenega projekta. Miloš Zelenka v prispevku »Komparativist Frank Wollmann v luči fenomenoloških inspiracij« razčlenjuje Wolmanovo pojmovanje eideologije v kontekstu evropske kom-

parativne literarne vede in pri tem raziskuje tvorni vpliv Ingardnove fenomenologije na njegov znanstveni razvoj. Rusistka **Danuše Kšicova** kot Wollmanova študentka v osebno intoniranem prispevku »Srečanje« opisuje znanstveno in pedagoško delovanje Franka Wolmana v Brnu. V zgodbi svojega študija v povojnem Brnu poudarja srečanja z veliko osebnostjo predvsem v okviru njegovih seminarjev, ki jih je tudi obiskovala in pred nami razgrinja intelektualni utrip časa, katerega tvorni spodbujevalec je bil prav profesor F. Wollman. Na svojem primeru in na primeru drugih poudarja velik vpliv, ki ga je imel Frank Wollman na svoje študente. V naslednjem prispevku »Evropski kontekst slovaških ljudskih pravljic« **Dorota Simonides** postavi wollmanovsko zbirateljsko akcijo v širši evropski kontekst, raziskuje jo tako z antropološkega kot komparativističnega vidika; tudi slovaško narodno blago je nastajalo na križišču motivov in tem iz ljudskega slovstva drugih narodov, predvsem srednjevropskih, in je zato treba poudariti njihovo povezavo z mednarodnimi izvori. Iz podobnosti in razlike različnih narodnih folklornih tradicij pri Slovanih naj bi pri svojem delu izhajal tudi sam F. Wollman. **Vera Gašpariková** v prispevku »Wollmanovska zbirateljska akcija ljudske proze in vznik *Slovaške ljudske pravljice* I–III« kot ena od urednic treh publikacij podrobno in poglobljeno osvetli težek in zapleten proces projekta, ki se je začel v šolskem letu 1928/1929 na Oddelku za slovansko tradicijo in slovanske literature Filozofske fakultete bratislavske univerze v okviru Wollmanovega Slovanskega seminarja, a se je dokončno zaključil šele proti koncu 20. stoletja. Metodološko dobro pripravljen projekt je bil v času nastanka izjemen celo v evropskem okviru. Leta 1939 je moral F. Wollman zaradi političnih razlogov zapustiti Bratislavo, delo so njegovi študentje sicer nadaljevali, vendar so realizacijo projekta – končno publikacijo gradiva – spremljale številne težave. Avtorica tudi razlaga samo koncepcijo dela. **Jana Hlůšková** v prispevku »Frank Wollman – Osebnost folkloristike na univerzi Komenskega« osvetli folkloristično delo F. Wollmana v okviru tradicije folkloristike na Slovaškem. Wollmanovska zbirateljska akcija naj bi bila tretja po vrsti, akcija šturovske generacije v 19. stoletju naj bi bila prva. Podrobno tudi razčlenjuje Wollmanovo znanstveno, predvsem pa pedagoško delovanje na Bratislavski univerzi. Avtorica ugotavlja, da je erodicijsko in pedagoško delo Franka Wolmana kot folklorista nastalo v literarnozgodovinskem in literarnoteoretičnem kontekstu, za razliko od sodobne folkloristike, ki se v slovaškem znanstvenem svetu razume kot del etnologije. **Ivo Pospíšil** se v prispevku »Slavizmi in antislavizmu v času Pomladi narodov Franka Wolmana: analize in preseganja« ukvarja z znanstvenim delom Franka Wolmana kot slavista in erudita: zanima ga njegova odmevna knjiga *Jaro národů* (Pomlad narodov, 1965) iz njegovega zadnjega obdobja, ki se nave-

zuje na njegova predhodna razmišljanja v knjigi *Slovesnost Slovanů* (Slovstvo slovanov, 1928). Avtor v Wollmanovi knjigi poudarja misli o slovanstvu in slovanski tematiki v jezikoslovnem in literarnovednem raziskovanju. Prav slovanstvo naj bi znanstveniku Wollmanu pomenilo sredstvo komunikacije pri iskanju narodne identitete. F. Wollman v knjigi poglobljeno definira pojme kot slovanska vzajemnost, slovanofilstvo, rusofilstvo, v drugem poglavju češki avstroslavizem. I. Pospišil njegovo metodo odkriva v dialoškem principu in konfrontacijah, a tudi v doslednem primerjanju. Wollmanov individualen pristop v moderni literarni vedi razkriva v sintetičnem, interdisciplinarnem razumevanju slavistike kot tudi v poudarjanju raziskovanja jezikov in literatur kot osnov narodne identitete. V teh komponentah knjiga tudi presega svojo pogojno zgodovinsko omejenost. **Pavol Koprda** v komparativističnem prispevku »Frank Wollman v očeh neslavista« Wollmanov razvoj teorije medliterarnosti primerjalno navezuje na spoznanja slovaškega komparativista Ďurišina. Fenomeni, kot je bila skupnost narodnih literatur, pojem narodne literature in vprašanja vplivologije, problemi, ki jih je v svojem delu razpiral F. Wollman, se lahko navežejo na estetsko teorijo D. Ďurišina, na njegovo teorijo medliterarnih skupnosti. Pri tem poudarja podobnosti v teorijah obeh znanstvenikov, kot na primer dejstvo, da sta oba izhajala iz teorije Veselovskega. Wollmanova zgodovinska poetika naj bi bila tako še posebno aktualna v slovaškem kontekstu. Naslednja dva prispevka sta spominskega značaja. **Antonin Satke** v prispevku »Nesrečen konec Wollmanovskih moravskih zbiranj« razmišlja o nesrečni usodi Wollmanovih etnoloških prizadevanj na Moravskem, ki so končali v zbirališču papirja. **Melicher Vaclav**, eden od zadnjih še živih obiskovalcev Wollmanovega Slovanskega seminarja, nam v prispevku »Iz spominov na wollmanovske raziskave« približuje atmosfero iz wollmanovske zbirateljske akcije.

Zbornik se navezuje na ostale zbornike o F. Wollmanu na Češkem (*Zbornik o F. Travníčku in Wollmanu*, Brno, 1948; *Franku Wollmanu za sedemdesetletnico*, Praga, 1958; *Litteraria Humanitas, Genološke študije (Posvečeno F. Wollmanu)*, Brno, 1993). Zbornik prispevkov iz leta 2006 je pomemben znanstveni projekt, saj na novo odkriva F. Wollmana kot etnologa in literarnega znanstvenika, ki je razumel literarno znanost v srednjevropskem prostoru izrazito interdisciplinarno in moderno: na presečišču in stičišču raznih kultur in idej. Prispevki nas tudi prepričujejo, da so Wollmanovi znanstveni impulzi in vplivi v tem prostoru še vedno živi, tako kot je tudi nadaljevanje njegovega dela prisotno pri številnih znanstvenikih.